

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ترجمه متن درس چهارم

دبیر: ناصری

پایه: یازدهم

الدَّرْسُ الرَّابِعُ

﴿الرَّحْمَنُ • عَلَّمَ الْقُرْآنَ • خَلَقَ الْإِنْسَانَ •

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ﴾ الأجنه: ٤٢

خدای بخشاینده، قرآن را آموزش داد، انسان را آفریده سخن

گفتن را به او آموخت.

المُفْرَدَاتُ الْفَارِسِيَّةُ دَخَلَتْ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ مُنْذُ العَصْرِ الجَاهِلِيِّ، فَقَدْ نَقِلَتْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ أَلْفَاظٌ فَارِسِيَّةٌ كَثِيرَةٌ بِسَبَبِ التَّجَارَةِ وَ دُخُولِ الْإِيرَانِيِّينَ فِي الْعِرَاقِ وَ الْيَمَنِ، وَ كَانَتْ تِلْكَ الْمُفْرَدَاتُ تَرْتَبُطُ بِبَعْضِ البَضَائِعِ الَّتِي مَا كَانَتْ عِنْدَ الْعَرَبِ كَالْمِسْكِ وَ الدِّيَّاجِ، وَ اشْتَقَّتْ التُّقْلُ مِنَ الْفَارِسِيَّةِ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ بَعْدَ انْخِصَامِ إِيْرَانِ إِلَى الدُّوْلَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ.

وَ فِي الْعَصْرِ الْجَبَاسِيِّ اِزْدَادَ نَقْوُذُ اللُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ حِينَ سَارَكَ الْإِيرَانِيُّونَ فِي قِيَامِ الدُّوْلَةِ الْعَبَّاسِيَّةِ عَلَى يَدِ امثالِ أَبِي مُسْلِمِ الخُرَّاسَانِيِّ وَ آلِ بَرْمَكِ، وَ كَانَ لِذَلِكَ المَقْلَعِ دَوْرٌ عَظِيمٌ فِي هَذَا التَّأْثِيرِ، فَقَدْ نَقَلَ عَدَدًا مِنَ الكُتُبِ الْفَارِسِيَّةِ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ، مِثْلُ كَلِيْلَةِ وَ دِمْتِ، وَ لِفيروزآبادي مُعْجَمٌ مَشْهُورٌ بِاسْمِ القَامُوسِ يُضَمُّ مُفْرَدَاتٍ كَثِيرَةً بِاللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

وَ لَقَدْ بَيَّنَّ عُلَمَاءُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ وَ الْفَارِسِيَّةِ أَعْدَادَ هَذَا التَّأْثِيرِ فِي دِرَاسَاتِهِمْ، فَقَدْ أَلْفَ الدُّكْتُورُ التَّوْنُجِي كِتَابًا يُضَمُّ الكَلِمَاتِ الْفَارِسِيَّةِ المُعْرَبَةَ سَمَاهُ «مُعْجَمُ المُعْرَبَاتِ الْفَارِسِيَّةِ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ».

درس چهارم

تأثیر زبان فارسی بر زبان عربی

واژگان فارسی از زمان دوره جاهلی وارد زبان عربی شدند. پس کلمات فارسی بسیاری به علت تجارت (بازرگانی) و ورود ایرانیان به عراق و یمن به عربی منتقل شده اند. و آن واژگان به برخی کالاهایی که عرب نداشت مانند مشک و ابریشم مربوط می شد. و انتقال از فارسی به عربی بعد از پیوستن ایران به دولت اسلامی شدت گرفت.

و در دوره عباسی نفوذ زبان فارسی افزایش یافت. هنگامی که ایرانیان در قیام دولت عباسی به دست امثال ابو مسلم خراسانی و آل برمک شرکت کردند. و ابن مقفع نقش بزرگی در این تأثیر داشت، پس تعدادی از کتابهای فارسی مانند کلیله و دمنه را به عربی منتقل کرده است. و فیروز آبادی لغت نامه معروفی به نام «قاموس» دارد که واژگان بسیاری را به زبان عربی در بردارد.

و دانشمندان زبان عربی و فارسی ابعاد این تأثیر را در پژوهش هایشان آشکار کرده اند، پس دکتر تونجی کتابی نگاشته است که کلمات فارسی عربی شده را در بر می گرفت که آنرا «لغت نامه عربی شده های فارسی در زبان عربی» نامید.

ولی کلمات فارسی ای که وارد زبان عربی شد پس صداهایشان و وزن هایشان تغییر کرده است، و عرب ها بر اساس زبانهایشان آنها را بر زبان آورده اند، پس حروف فارسی «گ، چ، پ» را که در زبانشان یافت نمی شود به حروفی نزدیک از مخرج هایشان عوض کرده اند (تغییر دادند)، مانند:

پردیس = فردوس مهرگان = مهرجان چادرشب = شرف و ...

و از آن ها کلمات دیگری برگرفتند مانند «ذخیره می کنند» در آیه (.. طلا و نقره را ذخیره می کنند..)
از کلمه «گنج» فارسی.

ما باید بدانیم که داد و ستد واژگان میان زبان ها در جهان امری طبیعی است که آنها را در شیوه و گفتار بی نیاز می گرداند. و نمی توانیم زبانی را بدون کلماتی وارد شده بیابیم؛ تأثیر زبان فارسی بر زبان عربی پیش از اسلام بیشتر از تأثیرش پس از اسلام بود، و اما پس از ظهور اسلام پس واژگان عربی در زبان فارسی به علت عامل دینی زیاد شده بود.

أما الكلمات الفارسية التي دخلت اللغة العربية فقد تغيرت أصواتها و أوزانها، و نطقها العربي و فاعلاً يستعملهم، فقد بدلوا الحروف الفارسية «ك، چ، پ» التي لا توجد في لغتهم إلى حروف عربية من مخارجها؛ مثل:

پردیس ← فردوس، مهرگان ← مهرجان، چادرشب ← شرف و ...

و اشتقوا منها كلمات أخرى، مثل «يَكْزُونَ» في آية ﴿يَكْزِبُونَ النَّهْبَ وَالْظُّلْمَ...﴾ من كلمة «گنج» الفارسية.

علينا أن نعلم أن تبادل المفردات بين اللغات في العالم أمر طبيعي يجعلها غنية في الأسلوب و البيان، و لا نستطيع أن نجد لغة بدون كلمات ذخيلة؛ كان تأثير اللغة الفارسية على اللغة العربية قبل الإسلام أكثر من تأثيرها بعد الإسلام، و أما بعد ظهور الإسلام فقد ازدادت المفردات العربية في اللغة الفارسية بسبب العامل الديني.

الفارسية

١- لماذا لَزِدَاتِ الْمُفْرَدَاتِ الْعَرَبِيَّةِ فِي اللُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ بَعْدَ ظُهُورِ الْإِسْلَامِ؟

بِسَبَبِ الْعَامِلِ الدِّينِيِّ

٢- بَعْدَ أَيِّ حَادِثٍ تَارِيخِيٍّ انْتَقَلَ نَقْلُ الْكَلِمَاتِ الْفَارِسِيَّةِ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ؟

بَعْدَ انْضِمَامِ إِيرَانَ إِلَى الدَّوْلَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ

٣- مَنْ هُوَ مُؤَلِّفُ «مُتَخَجِّمِ الْمُخَرَّبَاتِ الْفَارِسِيَّةِ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ»؟

الدَّكْتُورُ التُّونَجِي

٤- مَتَى دَخَلَتِ الْمُفْرَدَاتُ الْفَارِسِيَّةُ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ؟

مُنْذُ الْعَصْرِ الْجَاهِلِيِّ

٥- بِأَيِّ سَبَبٍ نَقِلَتِ الْمُفْرَدَاتُ الْفَارِسِيَّةُ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ؟

بِسَبَبِ التِّجَارَةِ وَ دُخُولِ الْإِيرَانِيِّينَ فِي الْعِرَاقِ وَ الْيَمَنِ

٦- أَيُّ شَيْءٍ يَجْعَلُ اللُّغَةَ غَنِيَّةً فِي الْأَسْلُوبِ وَ الْبَيَانِ؟

تَبَادُلُ الْمُفْرَدَاتِ بَيْنَ اللُّغَاتِ فِي الْعَالَمِ